

Revisorerna
i Smedjebackens kommun

Till: Kommunstyrelsen för yttrande

För kännedom till: Kommunfullmäktige

Granskning av intern kontroll i redovisningsprocesser

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna Smedjebackens kommun genomfört en granskning av intern kontroll i redovisningsprocesser. Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen tillsäkrat en tillräcklig intern kontroll kopplat till ett antal redovisningsprocesser.

Utifrån genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen **i huvudsak** tillsäkrat en tillräcklig intern kontroll i granskade redovisningsprocesser, men det finns brister som behöver åtgärdas under 2023. Noterade brister i den interna kontrollen bedöms inte vara av sådan karaktär att det föreligger risk för väsentliga fel i de finansiella rapporterna i bokslutet.

I granskningen lämnades nedanstående rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att vidta åtgärder med anledning av granskningens resultat.

Vid granskningen gjorda iakttagelser, bedömningar och rekommendationer redovisas i bilagd rapport, som härmed översänds för yttrande och åtgärder.

Skriftligt svar önskas från kommunstyrelsen avseende hur de utvecklingsområden som påtalas i revisionsrapporten avses att åtgärdas, vänligen senast 2023-08-31.

Smedjebacken 2023-04-12

Sten Blomkvist

Ordförande

Granskning av intern kontroll i redovisningsprocesser

Smedjebackens kommun

April 2023

Sofia Ny und

1

Sammanfattande
bedömning och
rekommendationer

Sammanfattande bedömning

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om kommunstyrelsen tillsäkrat en tillräcklig intern kontroll kopplat till ett antal redovisningsprocesser.

Efter genomförd granskning gör vi den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen i huvudsak tillsäkrat en tillräcklig intern kontroll i granskade redovisningsprocesser men finns brister som behöver åtgärdas under 2023. Noterade brister i den interna kontrollen bedöms inte vara av sådan karaktär att det föreligger risk för väsentliga fel i de finansiella rapporterna i bokslutet.

Intern kontroll

Genomförd granskning visat att kommunen har ett reglemente för intern kontroll och att samtliga nämnder har tagit fram en internkontrollplan i enlighet med detta. Alla nämnder, förutom Kulturnämnden, har avrapporterat internkontrollen i enlighet med reglementet.

Kontroller kopplat till ekonomi förekommer i viss omfattning i internkontrollplanerna. De kontroller som verifierats synes vara genomförda och i någon mån dokumenterade.

Bokslutsprocessen

Genomförd granskning visar att det finns brister i fram för allt presentation och obligatoriska tilläggsupplysningar kommunens årsredovisning.

Inköpsprocessen

Genomförd granskning visar att granskade fakturor i allt väsentligt attesterats i enlighet med gällande attestförteckningar.

En av de granskade fakturorna har beslutsattesterats av person som inte återfinns i erhållen attesförteckning. Vi har inom ramen för granskningen fått bekräftat att det rör sig om en behörig attestant men att attestförteckning inte var uppdaterad. I genomförd periodiseringskontroll noteras mindre avvikelser där kostnader redovisats i fel period.

Intäktsprocessen

Genomförd granskning visar att skatteintäkterna och intäkter/kostnader i utjämningsystemet är korrekt redovisade enligt lag och god sed samt att det lämnas tillräckliga tilläggsupplysningar enligt normgivarens krav.

När det gäller generella bidrag noteras att ett för högt utfall för 2022. Detta beror bl a på att ett riktat bidrag klassificerats som generellt. Den felaktiga klassificeringen förklaras av att förutsättningarna för bidraget ändrats sedan 2021 då det klassificerades som generellt. Den felaktiga hanteringen har ingen resultatpåverkan men strider mot god sed.

Rekommendationer

- Kommunstyrelsen rekommenderas vidta åtgärder med anledning av granskningens resultat.

2

Granskning

Syfte, metod och bedömningskala

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen tillsäkrat en tillräcklig intern kontroll i följande basala ekonomiadministrativa processer:

- Intern kontroll och uppföljning av denna (avseende nedan granskade rutiner)
- Bokslutsprocessen (med fokus på löpande avstämning, formalia i årsredovisningens)
- Intäktsprocessen (med fokus på redovisning av skatter, generella bidrag och intäkter och kostnader i utjämningsystemet)
- Inköpsprocessen (med fokus på attest och periodisering)

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, processkartläggning av respektive process för att identifiera eventuella nyckelkontroller. Vidare har verifiering gjorts genom test av kontroller samt stickprovskontroller.

Gransknings-PM:et har varit föremål för sakgranskning.

1. Intern kontroll

Inhämtade dokument:

- Reglemente för intern kontroll (fastställt av KF § 134, 2015-12-14)
- Kommunens årsredovisning 2022

Av kommunens ramverk för intern styrning och kontroll framgår att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns en god intern kontroll i enlighet med kommunstyrelsens uppsiktsplikt och att det avrapporteras till kommunstyrelsen utifrån behov av kontroll.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde och ansvarar för att en organisation upprättas för detta.

Nämnderna ska varje år anta en interkontrollplan som ska avrapporteras till nämnden/styrelsen. Kontrollplanen ska avrapporteras till kommunstyrelsen i samband med årsredovisningen.

Vi har inom ramen för granskningen kontrollerat att samtliga nämnder antagit en internkontrollplan samt avrapporterat den i enlighet med reglementet. Granskningen visar att samtliga nämnder antagit en internkontrollplan för 2022.

Av reglementet framgår inte hur rapporteringen till kommunstyrelsen ska gå till. Enligt intervju framkommer att detta sker genom att ledande befattningshavare inom respektive nämnds ansvarsområde skriver en kort rapport om internkontrollen och detta sammanställs i årsredovisningen. Vi har inom ramen för granskningen verifierat att detta gjorts (ingår i avsnitt Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten i förvaltningsberättelsen). Det saknas dock redovisning för Kulturnämnden. Detta uppges bero på att nämnden upphörde vid årsskiftet. Uppföljning av internkontrollmålen för 2022 kommer att göras av den nya nämnden i april 2023.

Några av internkontrollplanerna innehåller kontroller kopplat till granskningsområdena (eller angränsande områden) i denna rapport. Vi har inom ramen för granskningen valt ut tre kontroller för att säkerställa att dessa genomförts enligt plan och att de dokumenterats. För samtliga hade kontrollen genomförts och i någon mån dokumenterats.

Sammanfattning

Utifrån genomförd granskning kan vi konstatera att kommunen har ett reglemente för intern kontroll och att samtliga nämnder har tagit fram en internkontrollplan i enlighet med detta. Alla nämnder, förutom Kulturnämnden, har avrapporterat internkontrollen i enlighet med reglementet.

Kontroller kopplat till ekonomi förekommer i viss omfattning i internkontrollplanerna. De kontroller som verifierats synes vara genomförda och i någon mån dokumenterade.

1. Intern kontroll forts.

Verifiering och test av kontroller	Utfall
<i>Internkontrollplan antagen enligt reglemente för intern kontroll</i>	Samtliga nämnder har antagit en internkontrollplan i enlighet med gällande reglemente. <ul style="list-style-type: none">• Kommunstyrelsen - antagen 2022-03-15• Miljö- och byggnadsnämnden - antagen 2022-02-16• Familje- och utbildningsnämnden - antagen 2022-02-03• Omsorgsnämnden - antagen 2022-03-30• Kulturnämnden - antagen 2022-02-10
<i>Kontrollerna har genomförts och dokumenterats</i>	Inhämtade kontroller (tre stycken) synes vara genomförda och i någon mån dokumenterade. Det finns dock förbättringspotential avseende dokumentationen, t ex att det alltid framgår vem som genomfört kontrollerna och när samt eventuell slutsats.
<i>Internkontrollplan avrapporteras till kommunstyrelsen till i samband med årsredovisningen</i>	Alla nämnder, förutom Kulturnämnden, har avrapporterat internkontrollen i enlighet med reglementet. Att det saknas för Kulturnämnden uppges bero på att nämnden upphörde vid årsskiftet. Uppföljning av internkontrollmålen för 2022 kommer att göras av den nya nämnden i april 2023.

2. Bokslutsprocessen

Verifiering och test av kontroller	Utfall
Samtliga balanskonton avstämda mot huvudbok (Löpande bokföring)	Kontroll av avstämning mellan balanskonton och huvudbok i bokslutet 2022 är i allt väsentligt utförd utan anmärkning.
Anläggningsreskontra avstämd mot huvudbok (Löpande bokföring)	Kontroll av avstämning mellan anläggningsreskontra och huvudbok har gjorts för augusti och december. Kontrollen är i allt väsentligt utförd utan anmärkning.
Kundreskontra avstämd mot huvudbok (Löpande bokföring)	Kontroll av avstämning kundreskontra och huvudbok har gjorts för augusti och december. Kontrollen är i allt väsentligt utförd utan anmärkning.
Levreskontra avstämd mot huvudbok (Löpande bokföring)	Kontroll av avstämning mellan levreskontra och huvudbok har gjorts augusti och december. Kontrollen är i allt väsentligt utförd utan anmärkning.
Stickprovskontroll manuella bokföringsordrar (Löpande bokföring)	Genomfört i allt väsentligt utan anmärkning.
Gapanalys för nummerserie på samtliga verifikat för säkerställande av obruten nummerserie avseende manuella bokföringsordrar (Löpande bokföring)	Resultatet av genomförd gapanalys visar på att det finns flertalet gap i granskad nummerserie. Gapen innebär inte i sig att en serie av verifikationsnummer är bruten utan kan bero på att verifikationsnummer är redovisade i andra perioder än den granskade perioden. Vid efterföljande analys, stickprovsgranskning och avstämning med ansvariga i kommunen har rimliga förklaringar inhämtats för ett antal gap.

2. Bokslutsprocessen forts.

Verifiering och test av kontroller	Utfall
Bokslutsbilagor och specifikationer (Årsbokslut)	Bedöms finnas i tillräcklig omfattning.
Uppställning av resultaträkning och balansräkning (Årsbokslut)	Resultaträkningen är inte uppställd enligt vad som framgår av LKBR 5 kap 2 §. Vi noterar att nivåerna Verksamhetens resultat och Resultat efter finansiella poster saknas.
Följksamhet till gällande tilläggsupplysningar i not avseende resultaträkning, balansräkning och kassaflöde. (Årsbokslut)	<p>Vi har inom ramen för granskningen gjort en fördjupad kontroll av de obligatoriska tilläggsupplysningar som ska finnas enligt normgivningen och avvikelser, både större och mindre, har noterats avseende följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RKR R2 - Intäkter • RKR R4 - Materiella anläggningstillgångar • RKR R5 - Leasing • RKR R6 - Nedskrivning • RKR R9 - Avsättningar • RKR R10 - Pensioner • RKR R16 - Sammanställda räkenskaper • RKR R18 - Övriga tilläggsupplysningar <p>Utöver ovan noteras att kommunen avviker från LKBR 9 kap 1 § där det framgår att redovisningsprinciperna ska lämnas i not.</p>
Bolagsspecifika poster i den sammanställda redovisningen	<p>Hantering av bolagsspecifika poster i resultaträkningen ska enligt RKR ske på följande sätt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatt på årets resultat ska ingå i Verksamhetens kostnader - i kommunen gör det inte det.

2. Bokslutsprocessen forts.

Verifiering och test av kontroller	Utfall
Följsamhet till RKR R15 gällande drifts- och investeringsredovisning.	<p>I genomgången har bl a följande avvikelser noterats:</p> <ul style="list-style-type: none">• Driftredovisningens budgetposter ska avse senast beslutad budget. I de fall utgiftsbeslut tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats. I granskningen har vi noterat en mindre diff mellan kommunstyrelsens driftfram i budget 2022 och driftredovisningen i årsredovisningen. Det lämnas ingen förklaring till detta.• Kravet i 4 kap. 2 § LKBR på att årsredovisningen ska upprättas på ett överskådligt sätt medför att sambandet mellan drift- och investeringsredovisningen och årsredovisningens övriga delar ska beskrivas översiktligt. En sådan beskrivning finns i årsredovisningen, dock beskriver sambandet inte hur redovisningen hänger ihop i kommunen.• Upplýsningar om de för driftredovisningens mest väsentliga internredovisningsprinciper ska lämnas i not till driftredovisningen, eller annat dokument som noten hänvisar till. Denna information saknas i årsredovisningen. Exempel på områden där upplýsningar om internredovisningsprinciper är lämpliga att ange är: personalomkostnadspålägg, kapitalkostnader (avskrivningar och ränta), fördelning av gemensamma kostnader och interndebitering.• Fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av mot beslutade eller beräknade totalutgifter. Denna information saknas i årsredovisningen.• I investeringsredovisning ska även inkluderas de under året genomförda investeringar som finansierats via finansiell leasing eller som erhållits genom gåva. Information om detta lämnas inte i årsredovisningen.

3. Inköpsprocessen (attest och periodisering)

Inhämtade dokument:

- Attestreglemente (fastställt av KF § 57, 2017-09-18)
- Tillämpningsanvisningar till ovan

Kommunens rutiner för attest återfinns i *Attestreglemente*. Reglementet ingår i kommunens författningssamling och det framgår bland annat att det är nämnderna ansvarar för den interna kontrollen av attestreglerna inom sitt verksamhetsområde.

Kommunstyrelsens förvaltning ansvarar för kommungemensamma tillämpningsanvisningar till detta reglemente.

Enligt attestreglementet är huvudregeln att samtliga ekonomiska transaktioner ska hanteras av två i förening och att det ska vara olika personer. Attest ska göras genom mottagningsattest och granskningsattest. Av attestreglementet framgår vilka kontroller som respektive attestmoment innefattar.

Den verifiering och test av kontroller som gjort kopplat till denna granskning presenteras på nästa sida.

Sammanfattning

Genomförd granskning visar att granskade fakturor i allt väsentligt attesterats i enlighet med gällande attestförteckningar.

En av de granskade fakturorna har beslutsattesterats av person som inte återfinns i erhållen attestförteckning. Vi har inom ramen för granskningen fått bekräftat att det rör sig om en behörig attestant men att attestförteckning inte var uppdaterad.

I genomförd periodiseringskontroll noteras mindre avvikelser där kostnader redovisats i fel period.

3. Inköpsprocessen (attest och periodisering)

Verifiering och test av kontroller	Utfall
Attest av leverantörsfakturor/utbetalningar två i förening	Kontroll har gjorts av 16 leverantörsfakturor/utbetalningar. Femton stickprov är attesterade två i förening, dvs mottagningsattest och granskningsattest är genomförd av två olika personer. Ett av stickproven avsåg en utbetalningsorder som enligt gällande rutin endast attesteras av en person.
Granskningsattest utförd i enlighet med gällande attestförteckning	Kontroll har gjorts av 16 leverantörsfakturor. 15 fakturor har beslutsattesterats av behörig person enligt erhållen attestförteckning. En av de granskade fakturorna har beslutsattesterats av person som inte återfinns i erhållen attestförteckning. Vi har inom ramen för granskningen fått bekräftat att det rör sig om en behörig attestant men att attestförteckning inte var uppdaterad.
Korrekt periodisering	Kontroll har gjorts av 16 fakturor bokförda i december 2022 respektive januari 2023, dvs totalt 32 fakturor. Av de granskade fakturorna bedöms 29 stycken vara bokförda i rätt period alternativt periodiserade. För tre fakturor har kostnaden tagits i fel period, dock är felen lika stora i båda perioderna och får därmed ingen resultatpåverkan. Beloppen är både enskilt och sammantaget ej väsentliga.

4. Intäktprocessen

Inhämtade dokument:

- Kommunens årsredovisning 2022

Kommunens största intäktsflöde är skatteintäkterna. Tillsammans med generella statsbidrag och utjämning utgör dessa ca 86 procent av kommunens totala intäkter. I utjämningen ingår dock även kostnader i utjämningsystemet där kommunen betalar både kostnadsutjämningsavgift (14,7 mnkr) och avgift till LSS-utjämningen (8,0 mnkr). Om dessa kostnader exkluderas blir andelen ännu högre.

Den verifiering och test av kontroller som gjort kopplat till denna granskning presenteras på nästa sida.

Sammanfattning

Genomförd granskning visar att skatteintäkterna och intäkter/kostnader i utjämningsystemet är korrekt redovisade enligt lag och god sed samt att det lämnas tillräckliga tilläggsupplysningar enligt normgivarens krav.

När det gäller generella bidrag noteras att ett för högt utfall för 2022. Detta beror bl a på att ett riktat bidrag klassificerats som generellt. Den felaktiga klassificeringen förklaras av att förutsättningarna för bidraget ändrats sedan 2021 då det klassificerades som generellt. Den felaktiga hanteringen har ingen resultatpåverkan men strider mot god sed.

Intäkt	Utfall 2022	Andel
Verksamhetens intäkter	116,4	13,5 %
Skatteintäkter	568,0	65,9 %
Generella statsbidrag och utjämning	174,5	20,2 %
Finansiella intäkter	3,0	0,3 %
Totala intäkter	862,0	100,0 %

Allmänt om kommunala skatteintäkter

Kommuners och regioners åtaganden säkras genom rätten att beskatta sina invånare. Staten svarar för uppbörd, taxering och indrivning av kommunalskatte medel. Kommuner och regioner erhåller preliminära kommunalskatte medel under pågående inkomstår. Utbetalningarna baseras på det definitiva taxeringsutfallet två år före det aktuella inkomståret för respektive kommun och region, uppräknat med en s.k. uppräkningsfaktor för varje år i enlighet med lagen (1965:269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt, m.m.

4. Intäktsprocessen forts.

Verifiering och test av kontroller	Utfall
Redovisning av skatteintäkter och slutavräkning i enlighet med SKR	<p>Skatteintäkterna för 2022 redovisas i enlighet med gällande cirkulär, 22:58 och är avstämnda utan anmärkning. Korrigering för slutavräkning 2021 respektive slutavräkning 2022 är även avstämnda utan anmärkning.</p> <p>Under 2022 uppgick skatteintäkterna till 568,0 mnkr.</p> <p>Tillräckliga tilläggsupplysningar bedöms ha lämnats i årsredovisningen utifrån de krav som finns i RKR R2.</p>
Redovisning av intäkter och kostnader i utjämningsystemet	<p>Intäkterna och kostnader i utjämningsystemet redovisas enligt gällande cirkulär, 22:58 förutom kostnadsutjämnning som korrigerats enligt RKR:s yttrande från februari 2023. Skatteverket lämnade den 1 februari 2023 information till samtliga kommuner om att det uppstått ett fel i beräkningen av kostnadsutjämnningen för kommuner för såväl 2022 och 2023. RKR:s bedömningar var att det är förenligt med god redovisningssed, även för kommuner att i detta fall tillämpa BFNAR 2012:1 punkt 32.3, dvs händelser som bekräftar förhållanden som förelåg på balansdagen men som inträffat efter balansdagen och innan den finansiella rapporten avges, ska beaktas genom att justera beloppen eller att redovisa inte tidigare medtagna poster. För Smedjebacken uppgick korrigeringen till en minskad kostnad om cirka 1,5 mnkr.</p> <p>Under 2022 uppgick intäkterna i utjämningsystemet till cirka 33,2 mnkr och kostnaderna till 22,6 mnkr.</p> <p>Tillräckliga tilläggsupplysningar bedöms ha lämnats i årsredovisningen utifrån de krav som finns i RKR R2.</p>
Redovisning av generella bidrag	<p>I bokslut 2022 redovisar kommunen generella bidrag på cirka 7,5 mnkr. Detta bedöms dock vara för högt. År 2022 finns det endast fem bidrag som ska redovisas som generella, varav kommunen erhållit fyra. Dessa uppgår sammanlagt till < 3,5 mnkr, varav en del ska periodiseras till 2023 enligt information från RKR. Det högre utfallet beror på att det finns riktade statsbidrag som klassificerats som generella i bokslut 2022. Hanteringen har ingen resultatpåverkan men hanteringen är inte i enlighet med god sed.</p> <p>Tillräckliga tilläggsupplysningar bedöms ha lämnats i årsredovisningen utifrån de krav som finns i RKR R2.</p>